Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Det nye Aarhundredes Musa

Citation: Andersen, H. C.: ”Det nye Aarhundredes Musa”, i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 112. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr04val-shoot-workid72507.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Det nye Aarhundredes Musa.

Det nye Aarhundredes Musa, som vore Barnebørns Børn, maaskee en fjernere Slægt skal kjende hende, men ikke vi, naar aabenbarer hun sig? Hvorledes seer hun ud? Hvad synger hun? Hvilke Sjælens Strænge vil hun berøre? Til hvilket Høidepunkt vil hun løfte sin Tidsalder?

Saa mange Spørgsmaal i vor travle Tid, hvor Poesien næsten staaer En i Veien, og hvor man klarlig veed, at det meget »Udødelige«, Nutids-Poeter skrive, i Fremtiden maaskee kun existerer som Kul-Indskrifterne paa Fængsels-Murene, seet og læst af enkelte Nysgjerrige.

Poesien maa tage et Tag i med, idetmindste give Forladning i Partikampene, hvor Blod eller Blæk flyder!

Det er eensidig Tale, sige Mange; Poesien er ikke glemt i vor Tid.

Nei, der gives endnu Mennesker, som paa deres »fri Mandag« føle Trang til Poesien og da ganske vist, naar de fornemme denne aandelige Knurren i deres respeetive ædlere Dele, sende Bud i Bogladen og kjøbe for hele fire Skilling Poesie, den bedst anbefalede; Nogle lade sig vel nøie med den, de kunne faae i Tilgift, eller ere tilfredsstillede med at læse en Stump paa Kræmmerhuset fra Urteboden; den er billigere, og
* * * * * * * *
– – – – – – – – 113

Billigheden i vor travle Tid, maa der tages Hensyn til. Trangen findes til hvad vi har, og det er nok! Fremtids Poesie, som Fremtids Musik, hører til Donquixotiaderne, tale om den, er som at tale om Eeise-Opdagelser i Uranus.

Tiden er for kort og kostbar til Phantasie-Lege, og hvad er, skulle vi engang tale ret fornuftigt, hvad er *Poesie*? Disse klingende Udslyngninger af Følelser og Tanker, den er kun Nervernes Svingninger og Bevægelser! Al Begeistring, Glæde, Smerte, selv den materielle Stræben er, sige de Lærde os, *Nervesvingninger*. Vi ere Enhver - et Strængespil.

Men hvem griber i disse Strænge? Hvem faaer dem til at svinge og bæve? *Aanden*, den usynlige Guddoms Aand, som lader, gjennem dem, klinge *sin* Bevægelse, *sin* Stemning, og den forstaaes af de andre Strængespil, saa at de klinge derved i sammensmeltende Toner og i Modsætningens stærke Dissonantser. Saaledes var det, saaledes bliver det i den store Menneskeheds Fremadskriden i Friheds Bevidsthed!

Hvert Aarhundrede, hvert Aartusinde kan der ogsaa siges, har sit Storheds Udtryk i *Poesien*; født i det afsluttende Tidsrum, træder den frem og raader i det nye kommende Tidsrum.

Midt i vor travle maskinbrusende Tid er hun saaledes allerede født, hun, det nye Aarhundredes Musa. Vor Hilsen sende vi hende! hun høre den, eller læse den engang, maaskee mellem Kul-Indskrifterne, vi nys omtalte.

Hendes Vuggegænge gik fra det yderste Punkt, Menneske-Fod betraadte paa Nordpols Undersøgelserne til saavidt det levende Øie saae ind i Polar-Himlens »sorte Kulsække«. Vi hørte ikke Gængen for klapprende Maskiner, Locomotivets Piben, Sprængning af materielle Klipper og Aandens gamle Baand.

I vor store Nutids Fabrik er hun født, hvor Dampen øver sin Kraft, hvor Mester *Blodløs* og hans Svende slide Dag og Nat.

Hun har i Eie Qvindens store kjærlighedsfyldte Hjerte, med Vestalens Flamme og Lidenskabens Baal. Forstandens Lynglimt fik hun, i alle Prismets gjennem Aartusinder skiftende Farver, der vurderedes efter Modefarven. Phantasiens mægtige Svaneham er hendes Pragt og Styrke, Videnskaben vævede den, »*Urkræfterne*« gav den Svingkraft.
*
– 114

Hun er Folkets Barn paa Faders Side, sund i Sind og Tanker, Alvor i Øiet, Humor paa Læben. Moderen er den høibaarne academi-opdragne, Emigrantens Datter med de gyldne Rococo Erindringer. Det nye Aarhundredes Musa har Blod og Sjæl i sig af de To.

Herlige Faddergaver bleve lagte paa hendes Vugge. I Mængde er strøet der som Bonbons Naturens skjulte Gaader med Opløsning; af Dykkerklokken er rystet vidunderligt »Nips« fra Havets Dyb. Himmelkortet, dette ophængte stille Ocean med de Myriader Øer, hver en Verden, blev lagt aftrykt som Vuggeklæde. Solen maler hende Billeder; Photographien maa give hende Legetøi.

Hendes Amme har sjunget for hende af *Eivind Skaldespiller* og *Firdûsi*, af *Minnesangerne* og hvad *Heine* drengekaad sang af sin virkelige Digtersjæl. Meget, altfor meget har hendes Amme fortalt hende; hun kjender *Edda*, den gamle Ur-Mormors Moders gruvækkende Sagaer, hvor Forbandelserne suse med blodige Vinger. Hele Orientens »*Tusind og een Nat*« har hun hørt i en fjerdedeel Time.

Det nye Aarhundredes Musa er Barn endnu, dog hun er sprungen ud af Vuggen, hun er fuld af Villie, uden at vide hvad hun vil.

Endnu leger hun i sin store Ammestue, der har fuldt op af Kunstskatte og Rococo. Den græske Tragedie, og det romerske Lystspil, staae der meislede i Marmor; Nationernes Folkeviser hænge som tørrede Planter paa Væggen, et Kys paa dem og de svulme frem i Friskhed og Duft. Hun er ombruset i evige Accorder af *Beethovens*, *Glucks*, *Mozarts* og alle de store Mesteres Tanker i Toner. Paa Boghylden er henlagt saa Mange, der i deres Tid vare udødelige, og her er god Plads til mange Andre, hvis Navne vi høre klinge gjennem Udødelighedens Telegraphtraad, men døe med Telegrammet.

Skrækkeligt Meget har hun læst, altfor Meget, hun er jo født i vor Tid, grumme Meget maa glemmes igjen og Musaen vil forstaae at glemme.

Hun tænker ikke paa sin Sang, der vil leve frem i *ny
*– 115

Aartusinder som *Moses's* Digtninger leve og *Bidpais* guldkronede Fabel om Bævens List og Lykke. Hun tænker ikke paa sin Sendelse, sin tonende Fremtid, hun leger endnu, under Nationers Kamp som ryster Luften, der sætter Klangfigurer af Pennefjedre og Kanoner, paa kryds og tværs, Runer, der ere svære at raade.

Hun bærer *Garitaldi* Hat, læser imidlertid sin *Shakspeare* og tænker et kort Øieblik, han kan endnu opføres naar jeg bliver stor! *Calderon* hvile i sine Værkers Sarkophag, med Berømmelsens Indskrift. *Holberg*, ja Musaen er Kosmopolit, hun har ham heftet ind i eet Bind med *Molière*, *Plautus* og *Arisfophanes*, men læser meest i *Molière*.

Hun er løst fra den Uro, som jager Alpernes Gemser, og dog higer hendes Sjæl efter Livets Salt, som Gemserne efter Bjergets; der hviler i hendes Hjerte en Ro, som i Hebræernes Oldtids Sagn, denne Røst fra Nomaden paa de grønne Sletter i de stille stjerneklare Nætter, og dog svulmer i Sangen Hjertet stærkere end hos den begeistrede Kriger fra Thessaliens Bjerge i den græske Old.

Hvorledes staaer det sig med hendes Christendom? - Hun har lært Philosophiens store og lille Tabel; Urstofferne have knækket een af hendes Melketænder, men hun har faaet nye igjen, Kundskabsfrugten bed hun i paa Vuggen, aad og blev klog, - saa at »*Udødelighed*« lynede frem for hende som Menneskehedens genialeste Tanke.

Naar oprinder Poesiens nye Aarhundrede? Naar skal Musaen kjendes? Naar skal hun høres?

En deilig Foraars-Morgen kommer hun paa Locomotivets Drage brusende gjennem Tunneler og over Viaducter, eller hen over det bløde, stærke Hav, paa den pustende Delphin, eller gjennem Luften paa *Montgolfiers* Fugl *Rok* og daler ned i Landet, hvorfra hendes Guddoms Røst første Gang skal hilse Menneskeslægten. Hvor? Er det fra *Columbus's* Fund, Frihedslandet, hvor de Indfødte bleve et jaget Vildt og Afrikanerne Trældyr, Landet, hvorfra vi hørte Sangen om »*Hiawatha* «? Er det fra Antipodernes Verdensdeel, Guldklumpen i Sydhavet,
*– 116

Modsætningernes Land, hvor vor Nat er Dag og sorte Svaner synge i Mimose Skove? Eller fra Landet hvor *Memnons*-Støtten klang og klinger, men vi ikke forstode Sangens Sphinx i Ørkenen. Er det fra Steenkuls-Øen, hvor *Shakspeare* er Herskeren fra Elisabeths Tid? Er det fra *Tycho Brahes* Hjem, hvor han ikke taaltes, eller fra *Californiens* Eventyr-Land, hvor Wellington-træet løfter sin Krone som Verdens-Skovenes Konge.

Naar vil Stjernen lyse, Stjernen paa Musaens Pande, Blomsten, i hvis Blade er indskrevet Aarhundredets Udtryk af det Skjønne i Form, Farve og Duft?

»Hvad er den nye Musas Program?« spørger vor Tids kyndige Rigsdagsmænd. »Hvad vil hun?«

Spørg heller hvad hun ikke vil!

Ikke vil hun optræde som Gjenganger af den svundne Tid! ikke vil hun tømre Dramaer af Scenens aflagte Herligheder eller dække Mangler i dramatisk Architektur ved Lyrikens blendende Drapperier! hendes Flugt frem for os vil være som fra *Thespis*-Kærren til Marmor-Amphitheatret. Hun slaaer ikke den sunde Mennesketale i Stykker og klinker den sammen til et konstigt Klokkespil med indsmigrende Klang fra

Troubadour-Tourneringerne. Ikke vil hun stille Versemaalet som Adelsmand og Prosaen som den Borgerlige! jevnsides staae de i Klang, Fylde og Kraft. Ikke vil hun meisle ud af Islands Saga-Blokke de gamle Guder! de ere døde, der er ingen Sympathie for dem i den nye Tid, intet Slægtskab! Ikke vil hun byde sin Samtid indlogere deres Tanker i franske Roman-Kipper! ikke vil hun døve med Hverdagshistoriernes Chloroform! en Livs-Elixir vil hun bringe! hendes Sang i Vers og Prosa vil være *kort*, *klar*, *rig*! Nationaliteternes Hjerteslag, hver er kun eet Bogstav i det store Udviklings-Alphabet, men hvert Bogstav griber hun med lige Kjærlighed, stiller dem i Ord og slynger Ordene i Rythmer til sin Nutids Hymne.

Og naar er Tidens Fylde kommen?

Det er længe for os, som endnu ere her tilbage, det er kort for dem, som fløi forud!

Snart falder den chinesiske Muur; Europas Jernbaner naae Asiens aflukkede Cultur-Archiv, - de to Cultur-Strømme mødes! da maaskee bruser Fossen med sin dybe Klang, vi Nutids Gamle ville skjælve ved de stærke Toner og fornemme deri et
* – 117

Ragnarok, de gamle Guders Fald, glemme, at hernede maae Tider og Folkeslægter forsvinde, og kun et lille Billede af hver, indesluttet i Ordets Kapsel, svømmer paa Evighedens Strøm som Lotus-Blomst, og siger os, at de Alle ere og vare Kjød af vort Kjød, i forskjellig Klædning; Jødernes Billede Straaler fra *Bibelen*, Grækernes fra *Iliade* og *Odyssee*, og vort -? Spørg det nye Aarhundredes Musa, i Ragnarok, naar det nye Gimle løfter sig i Forklarelse og Forstaaen.

Al Dampens Magt, al Nutids Tryk vare Løftestænger! Mester *Blodløs* og hans travle Svende, der synes vor Tids mægtige Herskere, ere kun Tjenere, sorte Slaver, som smykke Høisalen, frembære Skattene, dække Bordene til den store Fest, hvor Musaen med Barnets Uskyldighed, Ungmøens Begeistring og Matronens Ro og Viden løfter Digtningens vidunderlige Lampe, dette rige, fulde Menneskehjerte med Guds-Flammen.

Vær hilset, Du Musa for Poesiens nye Aarhundrede! vor Hilsen løfter sig og høres, som Ormenes Tanke-Hymne høres, Ormen, der under Plovjernet skæres over, idet et nyt Foraar lyser og Ploven skærer Furer, skærer os Orme sønder, for at Velsignelsen kan groe for den kommende nye Slægt.

Vær hilset, Du det nye Aarhundredes Musa!

*
–